

Aksel Larsens tale om den store arbejdskonflikt i Folketinget

Taler

Aksel Larsen
Folketingsmedlem og
formand for Danmarks
Kommunistiske Parti

Dato

13. april 1956

Sted

Christiansborg

Jeg må med det samme have lov at vende tilbage til et spørgsmål, som jeg rejste under første behandling, og som ikke har mistet sin aktualitet. Det er spørgsmålet om den besynderlige politibevogtning af folketinget. Vi fik, da jeg rejste sagen, erklæringer bl. a. fra den højtærede justitsminister om, at der havde ganske vist været nogle fejldispositioner, men nu var det ordnet således, at folk, der havde ærinde i folketinget, kunne komme ind. Jeg ser mig nødsaget til at oplyse, at klokken 23 var disse dispositioner eller ændrede ordrer ikke nået længere ud, end at tidligere folketingsmedlemmer, der dog tør siges at have ret til at komme her i huset, blev standset ved rundkørslen ude ved Holmens Bro og nægtet adgang, medmindre de skriftligt kunne legitimere sig som forhenværende medlemmer af tinget, idet de dør posterede politifolk hævdede, at sådanne legitimationskort er ethvert forhenværende medlem af tinget i besiddelse af. Det krævede længere parlamentaren for et sådant tidligere medlem af rigsdagen under politiledsagelse at komme ind i huset, hvor det tilsidst på bureauet opklaredes, at sådan legitimation ikke findes. Jeg er nødt til at komme med denne oplysning, fordi det viser, at man ikke kan stole på det, der blev sagt under første behandling.

Samtidig er jeg nødt til at sige, at jeg blev noget forbavset ved senere at erfare, at man ikke alene havde den temmelig store politistyrke til at afspærre ikke Slotsholmen, men folketingets del af Slotsholmen, men at man også havde posteret en meget stor politistyrke i kælderen i dette hus, og at man havde posteret ridende politi i en bygning inde på ridebanen. Jeg tillader mig at rejse spørgsmålet: Hvorfor i alverden laver man sådan noget? – men jeg vil ganske vist tilføje, at jeg selv er nogenlunde bekendt med de konkrete årsager dertil.

De forskellige efterretningstjenester, der findes i denne stat, har informeret

regeringen om visse af dem selv opfundne, fantastiske planer, som altså har bevirket, at man ligefrem mente at måtte ruste sig imod et eventuelt overgreb. Jeg kan kun beklage, at de ansvarlige er begavet med en så ringe intelligens, at de ikke har været i stand til selv at overveje situationen og lade være med at fæste lid til de amnestuehistorier, som folk, der bliver betalt af staten, har bundet dem på ermet. Må jeg samtidig gentage, at jeg finder det nedværdigende, at folketinget tolererer noget sådant.

Dernæst må jeg have lov til at sige, at det er ikke overraskende for nogen som helst i denne sal, at udvalget kommer med et ændringsforslag til lovforslaget gående ud på, at løbetiden, som det serede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) kalder det, ikke skal være 1, men 2 år. Det er noget, vi ærlig talt regnede med ville komme. Jeg skal ikke gøre nogen røverkule af mit hjerte; jeg var ved første behandling sikker på, at et sådant ændringsforslag ville blive stillet enten af den højtærede minister eller af udvalgets flertal inklusive socialdemokraterne. Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) forsøgte at begrunde det ved at sige, at der kunne ikke opnås enighed på dette punkt, og at hans gruppe beklagede, at der ikke i udvalget kunne samles flertal om den oprindelige affattelse, men da der ikke kunne samles flertal om det, måtte man gå med til at udvide løbetiden fra 1 til 2 år. Jeg vil gerne i min naivitet spørge: Hvorfor i alverden var socialdemokraterne nødt til at gå med til dette ændringsforslag? Der kunne ikke samles flertal i udvalget for det foreliggende lovforslag, hævder man. Det er da noget ganske besynderligt. Regeringen og socialdemokratiet kunne jo bare have holdt fast ved regeringens oprindelige forslag og sagt: vi bøjer os ikke for de andre partier, og så kunne man have ladet det komme til afstemning her i salen. Med den mærkværdige undskyldning, at der desværre ikke kunne samles flertal for regeringens oprindelige forslag, hopper man over på den anden side, og derved dokumenterer man, at det var teater og bluff, da man ved første behandling mødte frem og sagde: det skal kun gælde for eet år. Jeg må iøvrigt beklage, at man nu foreslår overenskomsternes gyldighedstid udvidet fra 1 til 2 år, af den grund, som det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) også kom ind på, at der foreligger denne svenske kommissionsbetænkning, jeg har omtalt, og som munder ud i et forslag om, at i Sverige skal der i industrien stort set indføres 45 timers arbejdsuge fra efteråret 1956. Det må forekomme besynderligt, at man under disse omstændigheder i Danmark vil låse arbejdstiden fast ved de 48 timer 2 år frem i tiden med den hensigt at sikre, at Danmark kommer rigelig langt bagefter Sverige.

Hvis man endelig ville komme med ændringsforslag, hvad angår tidsfristen, havde det været mere rimeligt at sige, at overenskomsterne kun skulle gælde et halvt år, så man havde chancer for i det mindste til efteråret at følge trop med Sverige. Dobbelt besynderligt vil det forekomme mange, at denne regering og det parti, den stammer fra, kan gå med til noget sådant.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) oplyser, at hans parti i udvalget har rejst spørgsmålet, om ikke udvalget eller folketinget kunne henstille til regeringen at interessere sig for denne sag jeg formoder, det skulle være ved nedsættelse af en kommission men da der ikke har kunnet samles flertal herfor i udvalget, opgav man også det. Jeg forstår heller ikke rigtigt den bemærkning. Jeg troede virkelig jeg er nemlig blevet manuduceret så tit om, at det, det drejer sig om, er at have regeringen, at have administrationen – at en regering altid havde fuldmagt til at an-stille de undersøgelser, den fandt fornødne, og nedsætte de kommissioner, den ønskede at nedsætte. Jeg synes, det lyder noget besynderligt, når det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) nu forklarer, at det kan man desværre kun gøre, hvis man får en henstilling fra et udvalg eller fra folketinget. Det tyder ikke på, at man er særlig ivrig for at gøre noget ved det.

Endelig talte udvalgets ærede ordfører om søfolkene og oplyste, at man havde forhandlet med dem og med forligsmanden om aspirantspørgsmålet, men udvalget mente ikke at kunne tage stilling til denne sag. Jeg beklager meget, at udvalget ikke mente at kunne tage stilling til noget, som er så enkelt og letfatteligt. Det, der er sket, er, at der i fjor forelå en betænkning om aspirantordningen, som blev forelagt henholdsvis skibsrederne og sømændenes forbund til bedømmelse. Jeg formoder, at skibsrederne har godkendt den, men jeg ved, at sømændenes forbund har forkastet den, enten aldeles enstemmigt eller med alle stemmer mod een. Det, det drejer sig om, er ikke noget, der tidligere har stået i sømændenes overenskomst. Så kommer forligsmanden og tager denne passus fra betænkningen, som i fjor blev forkastet af sømændene, og sætter den uden videre ind i et mæglingsforslag og dermed i sømændenes overenskomst med rederne. Det er en temmelig uhørt optræden, og det burde være meget let for folketingsudvalget og for folketinget at tage stilling til dette og sige: hvad vi end kan mene om mæglingsforslaget, og selvom vi dækkende os bag alle mulige formelle motiver ikke vil være med til at ændre i forligsmandens mæglingsforslag, er der her begået noget, som på een gang er en åben urimelighed og en dumhed, og derfor tager vi denne passus om aspiranterne ud af mæglingsforslaget. Jeg er godt klar over, at det ikke ville betyde, at

aspirantspørgsmålet dermed var løst. Det ville ikke betyde, at aspiranterne i morgen eller en anden dag skulle kunne gå i land fra skibene. Det ville betyde, må jeg bruge udtrykket, at tovtrækningen mellem sømændenes forbund og skibsrederne ville fortsætte om denne sag, som forhåbentlig tilsidst ville finde en god løsning. Men altså, hvis man var så betænkt på, at der endelig ikke måtte ske noget, som kunne genere skibsrederne, kunne det i hvert fald ikke genere dem, at dette helt nye om aspiranterne ikke blev ført ind i overenskomsten.

Derfor beklager jeg, at udvalget ikke har ment at kunne tage stilling til dette spørgsmål, for udvalget har været fuldstændig klar over, hvad det her drejer sig om. Udvalget har været i stand til at tage stilling, og når udvalget siger, at det ikke har ment at kunne gøre det, vil det sige, at det ikke vil rette selv denne aldeles åbenbare urimelighed og uretfærdighed i forligsmandens mæglingsforslag.

Under denne overenskomstsituation har der været talt så meget om, at man af hensyn til Danmarks valuta ikke må pumpe mere købekraft ud i befolkningen, og man har især fra konservativ side forøvrigt med fuldstændig berettigelse antydnet, at hvis arbejderne får en lønforhøjelse, kan man forvente, at tjenestemændene kommer til stat og kommune og siger, at de i det mindste må have noget tilsvarende, og så bliver det svært at sige nej. Dette har særlig det ærede medlem hr. Aksel Møller benyttet sig af, idet han siger, at så bliver der altså pumpet meget mere købekraft ud i befolkningen, end der er givet direkte ved de meget beskedne lønforhøjelser, man her bevilger de fagorganiserede arbejdere. Endvidere har det ærede medlem hr. Aksel Møller sagt, at så ville også andre grupper i samfundet søge at forøge deres pengeindkomster; resultatet bliver ulykkeligt, og det går meget galt med valutaen.

Ja, må jeg sige om dette med valutaen, at det er jo noget, man altid er parat til at holde op for befolkningen, når der skal skæres en bred rem af dens ryg i form af nye skatter, kreditbegrænsninger eller lignende foranstaltninger, og det er noget, man altid er parat til at holde frem for arbejderne, når de stiller lønkrav eller krav om arbejdstidsforkortelse. Så siger man: I må tage hensyn til samfundet, det er så fattigt, og den er gal med valutaen. Nu er det naturligvis en kendsgerning, at regeringen har gjort det forholdsvis let for det ærede medlem hr. Aksel Møller og ligesindede at køre op med sådanne argumenter derved, at den selv er gået i spidsen med de såkaldte forbrugsbegrænsende foranstaltninger, som angivelig var det eneste, der kunne redde Danmarks valuta, der igen skulle være blevet

bragt i fare derved, at befolkningen brugte for meget.

Jeg er nødt til at benytte lejligheden til nu at fremhæve, at det ikke er rigtigt, at det er befolkningens for store forbrug, der er skyld i de valutavanskeligheder, Danmark har haft og tildels endnu har, og det er slet ikke arbejdernes for store forbrug, der er skyld i dem. Arbejdernes produktion er vokset kolossalt i de sidste år, også i løbet af de sidste to år. Det er en anerkendt kendsgerning, at arbejdsproduktiviteten er vokset ganske betydeligt både som følge af forøget arbejdstempo og som følge af nyere produktionsteknik. Der produceres mere, og da arbejdernes indkomster i alt væsentligt har ligget fast i et par år, vil det sige, at de har måttet sætte deres forbrug ned, efterhånden som priser og skatter steg, og det vil igen sige, at i hvert fald arbejdernes lønninger ikke kan være skyld i valutavanskelighederne. Arbejderne må have været medvirkende til at overvinde nogle af valutavanskelighederne derved, at de har været med til at sætte produktionen op. Vi fik jo også forleden af det ærede medlem hr. Carl P. Jensen besked om- og han er sagkyndig på dette område at det ikke er kommet arbejderne tilgode, at De samvirkende Fagforbund har investeret midler i at uddanne og lønne produktivitetseksper- ter, som rejser rundt i landet, og som skal være med til at sætte arbejdstempoet i vejret; for de eneste, der har fået gavn heraf, er, som det ærede medlem hr. Carl P. Jensen sagde, virksomhederne, arbejdsgiverne; arbejderne har ikke fået nogen fordel af det.

Det er stærkt, når forholdene er sådan, så at modsætte sig virkelig beskedne forbedringer af arbejdernes løn- og arbejdsvilkår med den begrundelse, at det vil ruinere landet eller ødelægge valutaen. Dertil kommer, at valutavanskelighederne jo er forårsaget af helt andre ting, nemlig af Danmarks ensidige handelspolitiske orien- tering mod vest og af de fantastisk store militæruddgifter. Hvis man vil ændre denne politik – det er der måske tildels håb om, i hvert fald hvad handelen angår, efter den højtærede statsministers sidste udenlandsrejse er der chancer for, at valutasituationen forbedres. Men det vil være for smed at rette bager, hvis man straffer arbejderne, fordi andre har ført en politik, der skaffede valutavanskeligheder.

Det ærede medlem hr. Aksel Møller og andre har som sagt beskæftiget sig med muligheden for, at det, de kalder andre grupper", vil forsøge at forøge deres pengeindkomster ved at forøge varepriser, avancer o. s. v. Jeg skal undlade at holde et elementært, nationaløkonomisk foredrag her og kun henvise til en god gammel klassiker, der hedder Karl Marx, som det ville være interessant for det

ærede medlem hr. Aksel Møller at læse et lille, letfatteligt skrift af; det hedder "Løn, pris og profit". Det ærede medlem ville derved kunne gøre sig bekendt med en virkelig uomstødelig bevisførelse for, at høje lønninger aldeles ikke behøver at nedfælde sig i høje varepriser; men derfor tvivler jeg alligevel ikke om, at der er folk, der vil forsøge at udnytte situationen og tage for høje varepriser og for høje avancer. Vi har i det sidste par år oplevet, at den såkaldte forbrugsbegrænsende politik blev udnyttet af folk, som sagde: vi gør i grunden regeringen og landet en tjeneste, hvis vi sætter priserne en ekstra tand i vejret, for så bliver befolkningen nødt til at indskrænke sit forbrug yderligere, og så spares der valuta. Noget sådant synes jeg nu man skulle forhindre, og hvis det ikke kan forhindres på anden måde, må naturligvis regering og lovgivningsmagt træde i virksomhed og gøre noget for at forhindre det. Ja, det fik vi jo også et blegt løfte om dels gennem ministerens fremsættelsestale, dels gennem det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg)s bemærkninger ved første behandling; men man må undskylde mig, at jeg ikke er i stand til at have altfor megen tiltro til, at der kommer nogen bukser ud af det skind. Det er ikke blot, fordi regeringen for ikke så lang tid siden afviste et kommunistisk forslag om prisstop og avancebegrænsning, men også, fordi regeringen godt selv ved, at den er en mindretalsregering. Det bruges så ofte som undskyldning for meget af det, regeringen gør, eller det, den undlader at gøre, og den har jo ikke fået noget tilsagn fra det, man kunne kalde flertallet i udvalget, om, at man vil gå med til det bebudede lovforslag eller de bebudede foranstaltninger, som man iøvrigt ikke ved noget nærmere om.

Hvis regeringen havde alvorlige hensigter i så henseende, hvis dens hensigter ikke var af samme art som dem, der blev afsløret i maj 1940, da vi fik lønstop, lønedsættelser, arbejds- og forligsnævn og samtidig løfter om udbyttebegrænsning da dette blev omsat i praksis, viste det sig ikke at betyde noget ville regeringen nu have optrådt på en anden måde; så ville den være kommet til folketinget og have sagt: vi kan ikke have, at pris- og omkostningsniveauet her i landet ustandselig stiger, og at inflationen marcherer videre frem; vi har efter svære overvejelser overvundet os selv til at foreslå noget, som vi godt ved er forkert, nemlig at ophøje forligsmandens forslag til lov, men vi vil kun gøre det på betingelse af, at vi får et pris- og avancementstop, og derfor kommer vi samtidig med et forslag til lov om noget sådant, og vi forlanger dette forslag vedtaget, før vi går med til, at mæglingforslaget ophøjes til lov.

Hvis regeringen havde optrådt på den måde, kunne man endda forstå det; så

havde man virkelig kunnet få et indtryk af, at der var en god vilje til at sikre, at der blev grebet ind mod stigende priser og avancer. Men regeringen har ikke gjort dette. Den siger: vi vil nu, endda på vort eget initiativ, ophøje et urimelig dårligt mæglingsforslag til lov, skønt det er forkastet med stort flertal af arbejderne, og så vil vi om nogle dage, når vi har hittet ud af, hvordan vi vil udforme det, komme med et forslag til pris- og avancelov, som vi vil overlade til folketingets nåde eller unåde. Ja, når man gør sådan, optræder man ikke med nogen styrke, og så er det svært at tro, at man sætter noget ind på at nå noget ad den vej. Måske burde jeg under førstebehandlingen have givet regeringen et godt råd ja, jeg gav den naturligvis nogle gode råd, men der var et, jeg ikke gav den; det var nu også, fordi jeg tænkte, at det kunne regeringen selv finde ud af, men det er åbenbart, at det har den ikke fundet ud af, og så skal jeg rykke ud med det. Regeringen foregiver, at den er bange for at blive styrtet, og i det omfang, man kan drive agitation, siger man til arbejderne, som man sagde det under afstemningen: I må endelig stemme ja, for ellers vælter regeringen, eller også kommer der tvungen voldgift. Man vil stadigvæk køre frem med dette, at regeringens liv er i fare, og i denne forbindelse er det, jeg vil sige, at bortset fra, at jeg aldeles ikke tror, regeringens liv er i fare – jeg ved nemlig som så mange andre her i salen, hvordan stemningen i virkeligheden er, og jeg ved, at selvom der er nogle, der ruller med musklerne og holder stærke taler, er de såmænd slet ikke så syge efter at styrte regeringen lige for tiden tror jeg, at regeringen, hvis den havde haft god vilje, hvis den ville have optrådt, som en arbejderregering bør optræde, kunne have fulgt den finske socialdemokratiske regerings eksempel. I Finland var der jo storkonflikt; det var meget store lønkrav, arbejderne stillede, og det endte med, at de fik dem opfyldt ved regeringsindgreb. Det var ikke så let for den finske regering at komme igennem med det, men så erklærede den: hvis regeringen ikke får tilslutning til at give disse lønforhøjelser til arbejderne, agter regeringen at gå af og udskrive valg. Så fik den lov til at gennemføre dem.

Det råd, jeg vil give regeringen, er, at den skal benytte lejligheden selvom det er sent til at bakke ud af denne her historie og gå over på den linie, vi kommunister repræsenterer, og sige: lad parterne begynde at forhandle påny og se at nå til et resultat, og det skal arbejdsgiverforeningens ledere vide, at denne regering holder med arbejderne og ikke vil gå imod dem.

Hvis der så skulle blive gjort forsøg på ad parlamentarisk vej at gennemføre noget imod regeringens vilje, med ophøjelse af et mæglingsforslag til lov, tvungen voldgift eller noget lignende, må regeringen erklære, at den agter at

udskrive valg og forelægge sagen for vælgerne. En sådan forholdsregel ville gøre det umuligt for det såkaldte borgerlige flertal her i tinget imod regeringens vilje at gennemføre et indgreb imod arbejderne. Jeg kan forsikre regeringen om, at en sådan optræden ville begejstre alle Danmarks arbejdere og ligestillede i uendelig grad, og regeringen kunne med sindsro møde vælgerne i en valgkamp på dette grundlag. Regeringen har ikke hidtil villet det og har bragt sig i den katastrofale situation, at dens parti er et legeme i strid med sig selv, at regeringen og socialdemokratiet som folketingsparti er i strid med det, der dog er den tunge vægt i socialdemokratiet, fagbevægelsen.

For ikke så lang tid siden udtalte selv hr. Eiler Jensen, der jo ellers har været ivrig nok for sammen med regeringen at forsøge på at få arbejderne til at stemme ja til mæglingsforslaget, at vi lever heldigvis i et demokratisk land, hvor det er tilladt at strejke. Jeg er klar over, at der ikke er absolut enighed mellem de øverste faglige ledere. Jeg er tilbøjelig til at tro, at der er visse divergenser f. eks. mellem de ærede medlemmer hr. Hans Rasmussen og hr. Carl P. Jensen på den ene side og hr. Eiler Jensen på den anden side. Jeg anser det for muligt, at de serede medlemmer hr. Carl P. Jensen og hr. Hans Rasmussen står noget nærmere ved arbejderne indstilling, simpelthen fordi de er deres egne medlemmer nærmere, end hr. Eiler Jensen er det. Men altså, selv hr. Eiler Jensen udtalte disse ord: vi lever heldigvis i et demokratisk samfund, hvor der er strejkeret. Nu bliver han belært af regeringen og af det socialdemokratiske gruppeflertal om, at der er ikke strejkeret i dette land.

Regeringen burde kunne se, at det svækker den kolossalt, at den hidfører en sådan konflikt. Regeringen burde kunne se, at det er en meget alvorlig sag for dansk arbejderklasse og dansk fagbevægelse, at man på den måde griber ind overfor en af de mest lovlige og velovervejede strejker, der har været i dette land. Ja, jeg hørte godt den højtærede økonomi- og arbejdsminister under første behandling næsten græde over, hvor slemt det var for de stakkels arbejdere, der var ude i strejke og ikke fik deres arbejds løn. Men det er nu engang sådan, at det er dem selv, der har besluttet at gå ud i strejke, og jeg tror, de kan klare sig uden at blive ynket af en socialdemokratisk minister, fordi de er ude i strejke.

Det forholder sig i virkeligheden sådan, at man har gjort det vanskeligere og vanskeligere for arbejderne at bruge deres faglige organisationer til at slå for deres interesser. Det var allerede i 1936, hvis jeg ikke husker meget fejl, at Dansk Arbejdsmands Forbunds daværende formand Axel Olsen udtalte om den

politik, man fra regeringens og folketingets side fulgte over- for fagbevægelsen, at hvis man gik videre ad den vej, knækkede man dansk fagbevægelses ryggrad. Man går ikke desto mindre videre ad den vej. Man har, som jeg har mindet om, gjort loven om mægling i arbejdsstridigheder stadig mere indviklet og udemokratisk med den hensigt at gøre det næsten umuligt at få et mæglingsforslag forkastet og i hvert fald at sikre sig, at selvom en række fag med drønende majoritet eller enstemmigt forkaster et stillet mæglingsforslag, kan de af de andre fag tvinges til at bøje sig for det.

Man indførte tilsidst den bestemmelse, at mindst 75 pct. af medlemmerne skal stemme, for at man skal respektere deres urafstemning, men da man indførte denne bestemmelse, forsikrede man, at så skulle den også blive respekteret. Man tilføjede: arbejderne kan ikke forlange, at man skal respektere deres afstemning, hvis de ikke møder frem og stemmer fuldtalligt eller i hvert fald med en passende stemmeprocent som man satte til 75, idet man ikke så godt kunne gå højere, fordi man gik ud fra, at ved politiske valg var stemmeprocenten heller ikke større.

Det sagde man dengang. Nu kommer arbejderne og har stemt om et mæglingsforslag. 76,2 pct. har stemt. To trediedele af de arbejdere, der stemte ved urafstemningen, stemte nej og kun en trediedel ja, 208.000 nej-stemmer og 115.000 ja-stemmer, og så bliver disse ja-stemmer derefter forhøjet med nogle såkaldte kompetente stemmer. Der er altså et klart og utvetydigt nej-flertal. I den situation kommer man altså og siger: vi blæser på, hvad vi tidligere har sagt; ligegyldigt med hvor stor majoritet og stemmedeltagelse I har forkastet mæglingsforslaget, skal I tvinges til at arbejde under det.

Den slags volder ulykker for arbejderbevægelsen. Det er et slag mod fagbevægelsen, og jeg synes, at regeringen og flertallet i dens folketingsgruppe skulle bruge den tid, der endnu er, til at betænke sig på at føre dette slag og derefter sige, at de vil i hvert fald ikke være med til at holde på skaftet af tøjrekøllen.

Der har været sagt mange kønne og sentimentale ord om de arbejdsdage, der går tabt, og om de stakkels arbejdere, der skal leve af strejkeunderstøttelse. Jeg synes, at de ord klinger ilde i munden på dem, som med sindsro har set på, at vi i vinter har været oppe på et arbejdsløshedstal på 150 .000, og at vi den 17. marts i år det er den sidste dag, for hvilken der foreligger en offentliggjort statistik havde

126.000 arbejdsløse i dette land. Jeg ved ikke, hvor mange millioner arbejdsdage der er spildt i vinter på grund af arbejdsløshed, men det er mange. Det må da være til skade for produktionen i Danmark, at man ikke lader folk komme ind og bestille noget og intet har gjort for at skaffe de arbejdsløse i arbejde. Så længe man ikke interesserer sig for at skaffe beskæftigelse til de arbejdsløse, skal man ikke komme her og tale om den store nationale og folkelige ulykke, det er, at der er strejke, og at der er gået nogle strejkedage tabt. Man skulle derimod tænke på, at en del af arbejdsløsheden selvfølgelig ikke den hele er forårsaget ved den vidtdrevne rationalisering, den forbedrede arbejdsteknik, det forøgede arbejdstempo i de sidste år. Dette gør det dobbelt rimeligt, at man sætter arbejdstiden ned for derved i hvert fald at skaffe beskæftigelse til nogle af de arbejdsløse. Men også dette er et argument mod det foreliggende lovforslag, et argument for, at arbejderne burde have en chance for gennem forhandling, de satte magt bagved, at påvirke arbejdsgiverforeningen, så at den kom med et bedre tilbud end det, der ligger i mæglingsforslaget, og gik med til at gøre arbejdstidsforkortelsen til en begyndende realitet.

Det oplyses, at der har været en række deputationer i udvalget, men de har altså ikke påvirket udvalget synderligt udover, at jeg forstår, at udvalget i virkeligheden har erkendt berettigelsen i sømændenes indvending, men alligevel ikke har haft moralsk mod eller jeg ved ikke, hvad jeg skal kalde det til at tage hensyn til sømændenes indvending.

Jeg har jo ikke talt med alle disse deputationer, men nogle af dem har opsøgt mit parti og retsforbundet, og jeg har talt med nogle af dem. Jeg ved selvfølgelig ikke så god besked som udvalget, men jeg har dog fået ordlyden af den henvendelse, der af typografernes deputation har været forelagt udvalget, og som jeg meget gerne vil have ind i folketingstidende; derfor beder jeg om tilladelse til at citere den. Den lyder:

Styrelse og tillidsmænd for over 5.300 københavnske typografer, forsamlet til møde torsdag den 12. april 1956, udtaler sin skarpeste protest imod forslaget om et nyt indgreb fra lovgivningsmagtens side i overenskomstsituationen. Mødet kræver, at den foretagne urafstemning om forligsmandens mæglingsforslag respekteres, således at overenskomstsituationens udfald afgøres direkte mellem arbejdsmarkedets parter."

Der gøres opmærksom på, at denne udtalelse er vedtaget enstemmigt af 430

tillidsmænd for de københavnske typografer, deriblandt typografforbundets forretningsudvalg. Man har haft så travlt med at sige, at det er kommunisterne, der har fået folk til at stemme nej, og man har gået og bildt sig ind og det er en af årsagerne til det kolossale politiopbud at mystiske agenter fra fremmede magter havde fået arbejderne til at stemme nej...

[Aksel Larsen afbrydes af statsminister H.C. Hansen]:

(Statsministeren [H. C. Hansen]: Hvor er det sagt?)... Hvor det er sagt...

(Statsministeren [H. C. Hansen]: Ja, hvor er det skrevet, eller hvor er det sagt?).... Det ser jeg mig ikke i stand til at oplyse (Statsministeren [H. C. Hansen]: Nej, for det ærede medlem ved ikke noget om det!).

Formanden: Jeg henstiller, at man ikke afbryder.

[Aksel Larsen fortsætter]:

.. for jeg har ikke lyst til at røbe de kilder, jeg har i den forbindelse; men ikke desto mindre er det rigtigt. Hvad man end tror, er der dog vist ingen, der tror, at typografforbundets formand eller hovedkasserer Lundin hos de københavnske typografer er kommunistiske agenter, og de har stemt for denne udtalelse. De deputationer, jeg har haft lejlighed til at tale med, forsikrede, at det, de sagde til retsforbundet og til kommunisterne, var det samme som det, de havde sagt i udvalget: at dette var noget, de ikke kunne og ikke ville tolerere, at de opfattede dette som et lovbrud fra folketingets side, og når folketinget begik sådan noget, kunne man ikke forvente, at de skulle overholde uretfærdige love, som folketinget vedtog. De erklærede kategorisk, at de arbejdspladser, de repræsenterede, var absolut indstillet på ikke at respektere denne lov, hvis den blev vedtaget, at de ikke agtede at gå i arbejde, og at de overvejede, når de gik i arbejde engang, selv at gennemføre arbejdstidsforkortelsen på trods af, hvad man måtte vedtage her, og på trods af, hvad den faste voldgiftsret og andre måtte sige.

Jeg kan forstå dette, og jeg vil altså understrege, at jeg havde indtryk af, at der rådede en ganske umådelig forbitrelse i de kredse, hvis repræsentanter opsøgte os at det var alvor. Man har her talt så meget om, at vi må have arbejdet i gang, og at vi må have arbejdsro. Jeg tror ikke, man får arbejdsro. Jeg ved ikke, om der er

nogen, der kan huske, hvordan man behandlede et enkelt fag, nemlig typograferne, for 2 år siden. Man behandlede dem på den måde, at skønt man vidste, at typograferne og bogtrykkerforeningen faktisk havde forhandlet sig til nogenlunde enighed, så blev det, de var enige om, ikke optaget i forligsmandens mæglingsforslag, og man gav de københavnske typografer næsten ingenting. Det udløste naturligvis forbitrelse blandt dem, en forbitrelse, som bogtrykkerne forstod. Resultatet af det hele blev, at der ved forhandlinger i overenskomstperioden opnåedes ganske betydelige lønforbedringer, vistnok større, end typograferne havde kunnet opnå, hvis forligsmanden havde taget hensyn til, hvad han kunne få bogtrykkerforeningen med til ved forhandlingerne.

Sådan udsætter man sig for at det går, når man behandler fagene på denne måde. Der er grænser for, hvordan man kan behandle et trækdyr og alligevel få det til at trække; der er grænser for, hvad man kan byde arbejderne. På en tid, da industriselskabernes regnskaber viser kæmpeoverskud, og deres aktiers børskurser stadig stiger, hvor de udlodder millionsummer til aktionærerne gennem bonus og friaktier, hvor arbejdsproduktiviteten er stigende, hvor arbejdslønningerne samtidig ikke rækker til på grund af de stigende priser, og hvor der går så mange arbejdsløse, da er det stærkt at komme og sige: nu skal vi ved folketingets hjælp tvinge arbejderne til at arbejde under betingelser, de med så stort flertal idet de har fulgt de regler, folketinget selv har opstillet for deres afstemning har forkastet.

Jeg synes, at alle partier i denne sal burde betænke dette og sige til sig selv, at ikke alene bør man ikke begå en uret, men man skal også tage hensyn til disse rent faktiske forhold, og man skal ikke her gøre noget, som ikke kan skabe ro, men det modsatte på arbejdsmarkedet.

Jeg sagde, at der var arbejdere, der var indstillet på selv at gå i gang med arbejdstidens forkortelse på trods af overenskomster, love og forbud. Det er muligt, at de ikke alligevel kan få denne reform gennemført og anerkendt, men det er sikkert, at hvis arbejderne ikke godkender en lov som denne, men reagerer mod den på en måde, som man både kan bemærke og føle, så vil det komme til at gavne dem økonomisk i deres forhold til arbejdsgiverne i den kommende tid, og så vil det også i forhandlingerne med arbejdsgiverne, i den offentlige debat og i folketinget forvandle spørgsmålet om arbejdstidsforkortelse fra det, man hidtil har betragtet det som, et akademisk diskussionsspørgsmål, til et

realitetsspørgsmål; så vil arbejdstidsforkortelsen være i sigte. Hvis arbejderne derimod går under åget uden at mukke, kan de være sikre på, at dels vil de ikke kunne skaffe sig nogen forbedringer i løn og arbejdsvilkår i overenskomstperioden, dels vil de ved næste overenskomstafslutning blive behandlet endnu dårligere end denne gang. Danske arbejdere har deres erfaringer, og de er med velberåd hu efter egen beslutning gået ud i disse strejker for at sætte deres krav igennem. De havde muligheder for at sætte nogle af de væsentlige krav igennem, og jeg tror ikke, at de kan eller vil finde sig i, at folketinget på den måde, man her tænker sig det, forsøger at forhindre det.

Ja, jeg har så kun at tilføje, at vi naturligvis vil stemme imod de ændringsforslag der er stillet af udvalgets flertal. Det er galt nok at ophøje mæglingforslaget til lov gældende for 1 år. Det er rent galt at udvide fristen til 2 år. Jeg vil endnu en gang her ved anden behandling sige både til regeringen og til de partier, der står bag denne betænkning, at man har ikke overvejet tilstrækkeligt, hvad man her gør. Man har endnu en mulighed for at ændre signaler, afstå fra dette forehavende, sige til arbejdsgiverforeningen: I kommer selv til at ordne jer med fagforeningerne, og så opfordre de to parter i konfliktsituationen til øjeblikkelig at optage ny forhandlinger. Jeg føler mig overbevist om, at hvis folketinget optræder på den måde, så vil man ikke alene ikke have svækket dansk fagbevægelse, men man vil have gjort det bedste, man kan gøre for at sikre konfliktsituationens afvikling på den fredeligst mulige måde og med det bedst mulige resultat.

Kilde

Folketingstidende 1955-56: Forhandlingerne i folketinget, sp. 4244-2459

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Danmarks Kommunistiske Parti, Debattale, Politisk tale, Taler om velfærdsstaten

Relateret

Aksel Larsens tale på Christiansborg Slotsplads
13. april 1956

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aksel-larsens-tale-om-den-store-arbejdskonflikt-i-folketinget-1956>